

Seminar 7: kategorički podaci; snaga testa; korelacija i regresija

1. Kategorički podaci

- Škola je provela anketu među 60 učenika kako bi utvrdila njihove sklonosti prema tri različite metode poučavanja: Metoda A, Metoda B i Metoda C. Odgovori su dalje kategorizirani prema spolu (muški i ženski). Rezultati ankete sažeti su u tablici u nastavku:

	Metoda A	Metoda B	Metoda C	Ukupno
Muški	10	15	5	30
Ženski	5	7	18	30
Ukupno	15	22	23	60

- Koji statistički test biste koristili da testirate postoji li preferencija za određenu metodu poučavanja s obzirom na spol? Zašto? Koja je nulta hipoteza?

2. Snaga testa

- Istraživač provodi studiju kako bi ispitao smanjuje li novi lijek sistolički krvni tlak učinkovitije od placeba. Planira koristiti t-test s dva uzorka s razinom značajnosti (α) od 0,05. Međutim, njegov preliminarni izračun snage pokazuje da studija ima samo 60% snage da otkrije srednju razliku od 5 mmHg. Koja bi od sljedećih promjena povećala snagu statističkog testa? (Odaberite sve primjenjivo.)

A) Povećajte veličinu uzorka u obje skupine.

B) Povećajte razinu značajnosti (α) od 0,05 do 0,10.

C) Smanjite varijabilnost (standardnu devijaciju) u izmjerenim vrijednostima krvnog tlaka, ako je moguće.

D) Smanjite veličinu učinka kako biste otkrili manje razlike u krvnom tlaku.

E) Koristite jednostrani test umjesto dvostranog testa, pod pretpostavkom da je smjer učinka poznat.

2. Tumačenje i značajnost koeficijenta korelacije

- **Pitanje:** U istraživanju povezanosti raspoloženja i količine tekućine unesene pijenjem tijekom dana dobivena je povezanost $r = 0.12$, $P = 0.003$. Je li ispravno zaključiti kako postoji značajna povezanost raspoloženja i količine popijene tekućine?

2. Tumačenje i značajnost koeficijenta korelacije

- **Pitanje:** U istraživanju povezanosti raspoloženja i količine tekućine unesene pijenjem tijekom dana dobivena je povezanost $r = 0.12$, $P = 0.003$. Je li ispravno zaključiti kako postoji značajna povezanost raspoloženja i količine popijene tekućine?
- **Odgovor:** Nije ispravno. P-vrijednost manja od 0.05 znači da je koeficijent korelacije značajan i da se smije tumačiti. Budući da je vrijednost $r = 0.12$, možemo zaključiti da nema povezanosti između ispitivanih varijabli, i to možemo tvrditi jer je koeficijent korelacije značajan ($P < 0.05$)

3. Tumačenje i značajnost koeficijenta korelacije

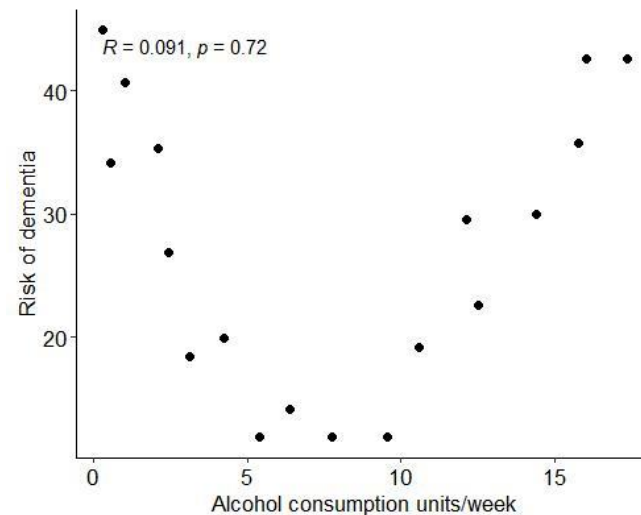
- **Pitanje:** U istraživanju povezanosti koncentracije alkohola u krvi i prometnih nesreća utvrđeni su $r = 0.78$ i $P = 0.002$. Možemo li zaključiti kako uzimanje alkohola uzrokuje prometne nesreće, tj. Promatrane prometne nesreće su posljedica uzimanja alkohola?

3. Tumačenje i značajnost koeficijenta korelacije

- **Pitanje:** U istraživanju povezanosti koncentracije alkohola u krvi i prometnih nesreća utvrđeni su $r = 0.78$ i $P = 0.002$. Možemo li zaključiti kako uzimanje alkohola uzrokuje prometne nesreće, tj. Promatrane prometne nesreće su posljedica uzimanja alkohola?
- **Odgovor:** Ne, ne možemo. Korelacija govori o povezanosti, a ne o uzročno posljedičnim vezama. Moguće je da postoje i drugi neistraženi čimbenici povezani s učestalošću nesreća koji utječu na učestalnost prometnih nesreća (ispravnost vozila, uvjeti na cesti, bolesti, druge farmakološki aktivne tvari, ...)

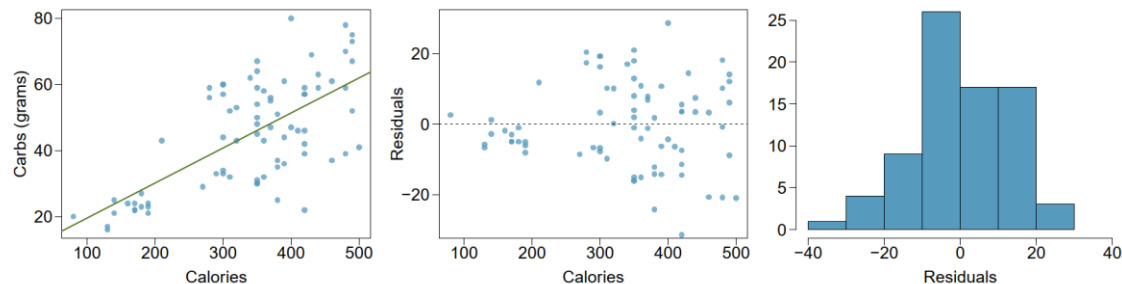
4. Povezanost dviju varijabli

- Provodite istraživanje utjecaja alkohola na rizik razvoja demencije. Što biste na temelju sljedećeg grafičkog prikaza zaključili o povezanosti konzumacije alkohola i rizika za razvoj demencije?

5. Linearna regresija

- Dijagram raspršenosti u nastavku prikazuje odnos između broja kalorija i količina ugljikohidrata (u gramima) različitih proizvoda. Zanima nas predviđanje količine ugljikohidrata na temelju sadržaja kalorija korištenjem linearne regresije.

- a) Opišite odnos između broja kalorija i količine ugljikohidrata u gramima.
- b) Navedite nultu i alternativnu hipotezu regresijske analize.
- c) Na temelju sva tri grafička prikaza, procijenite jesu li ovi podaci prikladni za linearnu regresiju i objasnite svoj odgovor.

6. Linearna regresija

- Proveli smo linearnu regresiju na sljedećim podacima:
- Nezavisna varijabla (predictor): Količina određene hranjive tvari u biološkom uzorku (npr. koncentracija vitamina C u uzorku krvi).
- Zavisna varijabla (response): Stopa rasta stanica izloženih hranjivoj tvari (npr. stopa rasta stanica kao postotak maksimalnog rasta).

Te smo dobili sljedeće rezultate:

$$\beta_0 = 10.10$$

$$\beta_1 = 1.98$$

- Napišite regresijsku jednadžbu te interpretirajte koeficijente.